MARIA-MAGDALENA JIANU

ALTE REALIZĂRI ALE RELAȚIEI SINTACTICE DE COORDONARE. COORDONAREA CUMULATIVĂ ŞI CEA NEGATIVĂ

1. Deşi recunoscută şi admisă atât în studiile de lingvistică românească, cât şi în lucrările de gramatică străine, relația de coordonare nu este abordată unitar din punctul de vedere al criteriilor de identificare. Faptul a determinat subcategorizarea ei în mai multe tipuri, al căror număr oscilează.

În afară de coordonarea copulativă, adversativă, conclusivă şi disjunctivă, acceptate, cu unele rezerve, se opinează în favoarea existenței unor relații de coordonare alternativă, opozitivă, cauzală, de succesiune, apozitivă, considerate fie ca valori emfatice ale celor tradiționale, fie ca tipuri specifice.

Coordonarea copulativă se stabileşte între unitățile sintactice a căror informație semantică se asociază, fapt indicat formal prin relatorii coordonatori copulativi (*şi, iar, de*)[1] sau prin juxtapunerea asociată cu pauza şi intonația. Termenii coordonați copulativ admit, în general, permutabilitatea şi omisiunea, în condițiile respectării ordinii de succesiune a termenilor şi ale menținerii relației prin cel puțin două unități sintactice.

În exemplul: „Ei au cântat din buciume şi strune / Câte o rugăciune" (T. Arghezi, *Versuri*, p. 120), unitățile sintactice coordonate copulativ – *din buciume*, (*din*) *strune* – sunt interschimbabile, datorită posibilității de asociere prin informația lor semantică; omisiunea uneia dintre ele (*Ei au cântat din buciume* Ø) anulează relația, care presupune, în mod necesar, doi termeni. Pe scala nivelurilor unităților sintactice, relația de coordonare asociază intrapropozițional informația semantică a două sau mai multe părți de propoziție cu aceeaşi importanță. Exemplu: „Lelea cu coadele lungi / *Şi* cu strungăreața-n dinți" (G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare,* I, p. 302).

Relatemele coordonatoare copulative articulează sensul asociativ a două propoziții cu importanță egală şi la nivel intrafrastic. Exemplu:

„Atunce să naşte păcatul de carele sângur domnul Hristos grăieşte *de* zice […]" (Varlaam, *Opere,* p. 201).

[1] Teiuş, în *Coordonarea*, p. 108, include în clasa conectivelor copulative şi conjuncția *dar,* argumentând cu texte regionale, în care însă conjuncția are conotație adversativă: „N-am lepădat haina, *da*' nici lacătul"; I. N. Bâtea, în *Construcții,* p. 113-123, admite la subclasa conjuncțiilor copulative şi relatemele *fie, sau, ori*, sub denumirea de pseudodisjunctive copulative. Această idee este reluarea unui punct de vedere mai vechi al autorului, exprimat în *Statutul,* p. 205-211.

DACOROMANIA, serie nouă, IX – X, 2004 – 2005, Cluj-Napoca, p. 259-266

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

La nivel intratextual, relaţia de coordonare copulativă asociază informaţia semantică a propoziţiilor principale ale secvenţelor-frază şi, de aici, informaţia semantică a predicatelor acestora. Exemplu:

„*Şi* plângi … *Şi* pe urmă iar plângi … *Şi* din nou se schimonoseşte faţa" (M. Preda, M., II, p. 93).

Acelaşi rol semantic îl îndeplineşte, în structura intrafrastică, şi conjuncţia *de*[2], factor coordonator specific variantei arhaice a limbii române şi limbajului popular. Omonimia dintre *de* coordonator şi *de* subordonator se dezambiguizează prin supralicitarea criteriului conţinutului unităţilor sintactice intrate în raport. În exemplul: „Corb, corbişor, du-te la ăl izvor *de*-ţi moaie aripioarele-n apă" (Ispirescu, *Opere*), conjuncţia *de* asociază informaţia semantică a predicatelor celor două propoziţii, realizate prin verbe la acelaşi mod. Comutarea relatorului *de* se poate realiza numai cu conjuncţia copulativă *şi* (*... du-te la izvor şi-ţi moaie ...*), în virtutea menţinerii sensului specific al relaţiei de coordonare copulativă. Comutarea aceluiaşi jonctiv cu conjuncţia subordonatoare *să* are repercusiuni nu numai în privinţa categoriei gramaticale a modului verbului următor (*... du-te la ăl izvor să-ţi moi...*), ci şi în conţinutul relaţiei sintactice, prin posibilitatea omisiunii propoziţiei a doua, devenită astfel secundară. În cazul textelor aparţinând stilului beletristic sau popular, dat fiind faptul că rolul primordial revine funcţiilor expresivă şi poetică, norma literară nu mai modelează discursul, asigurând libertatea de selecţie a mediatorilor relaţiilor sintactice. Omonimia dintre conjuncţia *de – coordonatoare sau subordonatoare* – se explică prin devierea de la modelul supraindividual şi deplasarea în ceea ce se numeşte uzaj al normei.

Solidaritatea conţinut – formă în realizarea relaţiei de coordonare copulativă este, uneori, nonmanifestă, dacă avem în vedere includerea în clasa relatorilor copulativi a conjuncţiilor necorelative (*precum şi, împreună cu, şi cu, cu*) sau corelative (*atât ... cât şi, nu numai ... cât şi / ba şi / dar şi / ba mai şi, nu numai că ... dar şi / dar*). Relaţia sintactică realizată prin aceste conective a fost asimilată fie la relaţia de coordonare copulativă[3], fie la relaţia de subordonare[4]. Având în vedere informaţia semantică a unor unităţi sintactice coordonate, ca în exemplul: „Poet al Italiei, *dar şi* al omenirii întregi […], va fi proslăvit cu drept de Italia întreagă" („Gândirea", 1938, nr. 12, p. 209), se remarcă faptul că termenii concatenaţi nu se mai asociază, ci se însumează în varianta cumulului semantic. Omisiunea conjuncţiei *dar – Poet al Italiei Ø şi al omenirii* – duce, prin conţinutul nou actualizat, la relaţia de coordonare copulativă, însă, în contextul dat, *şi* este adverb,

[2] Vezi Drăganu, *Conjuncţiile*, p. 226, unde autorul, argumentând textual, evidenţiază valoarea coordonatoare copulativă a lui *de*; Iordan, LRC, p. 691; Graur, în *Pentru o sintaxă*, opinează pentru valoarea finală a conjuncţiei *de*.

[3] GLR, II, p. 215; Draşoveanu, *Coordonarea,* p. 302-303; Goldiş, *Observaţii*, p. 89-96; Guţu Romalo, *Sintaxa,* p. 43; Dumistrăcel, *Influenţa*, p. 86; Mihăescu, *Aspecte*, p. 131; Teiuş, *Coordonarea*, p. 108; Irimia, *Sintaxa*, p. 229.

[4] Ciobanu, *Cumulul şi excepţia*, p. 385; Craşoveanu, *Sunt circumstanţiale*, p. 147, 155.

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

substituibil prin *chiar* (…dar chiar al omenirii…). De asemenea, omisiunea lui *şi* impune o relaţie sintactică de adversitate – *Poet al Italiei, dar Ø al omenirii*… –, ceea ce nu corespunde logicii interne a enunţului. Aşadar, niciunul dintre cele două elemente nu este purtătorul exclusiv al relaţiei sintactice[5], fapt care le demonstrează coeziunea şi statutul de relateme coordonatoare.

Conţinutul global de cumulativitate se verifică şi în cazul conectivelor corelative (*nu numai … ci / dar / ba* (*mai*) *şi, atât … cât şi*). În exemplul: *Mi-a dat nu numai mobila, ci şi maşina*, omisiunea celor două adverbe, *numai* şi *şi,* modifică, din punctul de vedere al informaţiei semantice, relaţia dintre cele două unităţi, implicate, în urma operaţiilor de omisiune, într-un raport adversativ – *Mi-a dat nu mobila, ci maşina*. Rolul adverbelor *numai* şi *şi* în menţinerea informaţiei semantice a celor două unităţi relaţionate este un argument în favoarea statutului lor de conjuncţii corelative; elementele de esenţă care generează resemantizarea conjuncţiilor *dar* şi *ci* sunt adverbele *numai* şi *şi*. Comutabilitatea lor cu zero validează mai precis coeziunea, ca în cazul conjuncţiilor corelative. Dacă adverbul *nu* este, în cazul relaţiei de coordonare opozitivă, corelativul conjuncţiei *ci*, adverbele *numai* şi *şi* nu pot fi considerate exterioare joncţiunii[6], deoarece raportul nu este, în cazul de faţă, de adversitate. Într-o ipostază controversată se află şi unităţile sintactice coordonate prin relatorii *precum şi*, *împreună cu*, *şi cu*, *cu*, la care se are în vedere, pe de o parte, informaţia semantică, iar pe de altă parte calitatea acestor conective – de conjuncţii coordonatoare sau de prepoziţii. În exemplul *Permisul de conducere şi cu buletinul să fie predate mâine*, comutabilitatea succesivă cu zero a celor două elemente – *şi / cu* (*Permisul de conducere şi Ø buletinul / Permisul de conducere Ø cu buletinul*) – translează spre relaţia de coordonare copulativă, asociind informaţia semantică a termenilor relaţionaţi; raportându-ne însă la sensul general al contextului, intenţia este de cumulare a conţinuturilor lor semantice, ceea ce face indispensabilă coocurenţa acestora. Funcţionarea exclusiv intrapropoziţională a acestor relatori nu este un argument viabil al validării lor drept prepoziţii. Spre deosebire de prepoziţii, aceste conective pot însoţi fiecare dintre cele două unităţi sintactice în condiţiile interschimbabilităţii. În exemplul *Tata cu mama suferă de stomac,* conectivul *cu* este substituibil prin *şi* sau poate exista în variaţie liberă cu pauza şi intonaţia (aceeaşi posibilitate există în cazul relatorilor *precum şi, împreună cu, şi cu*, cu statut de conjuncţii coordonatoare, dar care, de asemenea, nu au existenţă

[5] Vezi Draşoveanu, *Teze*, p. 236, unde autorul consideră ca purtătoare exclusive ale relaţiei de coordonare conjuncţiile *ci* şi *dar*. În asemenea contexte lingvistice, în care *şi* este ocurent cu conective coordonatoare, împreună cu care formează o unitate (relevantă ca formă pentru tipul de relaţie sintactică), opinăm în favoarea statutului său de adverb de emfază (pentru alte puncte de vedere, vezi Ciompec, *Morfosintaxa*, p. 22, în care autoarea îl include în clasa semiadverbelor. Irimia, GLR, p. 296, integrează adverbul *şi*, ocurent în aceste poziţii, în categoria modalizatorilor emfatici, „subliniind identitatea cu sine însuşi a unui obiect").

[6] Draşoveanu, *Teze*, p. 237.

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

interpropoziţională). Aceste aspecte stau în legătură cu caracterul neunitar al oricărei limbi istorice, care se prezintă ca un complex autoreglabil, în măsura în care „reglarea" operează şi la nivelul ramificaţiilor uzajului. În acest caz, considerăm că microsistemul relatorilor româneşti ar trebui revizuit în privinţa caracterului riguros impus conectivelor coordonatoare[7], prin luarea în considerare a uzajului normei, cuprinzând relatori cu distribuţie (*atât*) intra-, (*cât*) şi interpropoziţională.

Identificarea statutului coordonator (conjuncţional) sau subordonator (prepoziţional) al conectivelor *precum şi, împreună cu, şi cu, cu* se realizează prin urmărirea acordului şi a importanţei unităţilor sintactice prefaţate de acestea în cadrul nivelului căruia aparţin. Acordul la singular şi posibilitatea omisiunii celui de-al doilea termen (*Tata împreună cu mama citeşte ziarul / Tata Ø citeşte ziarul*) fenomenalizează aceste conective ca prepoziţii[8].

În situaţia unităţilor sintactice relaţionate prin conectivele *nu numai că ... ci şi / dar / dar şi / ba şi / ba mai şi* se au în vedere nu atât sensurile informaţiei lexicale, cât, mai ales, statutul morfologic al relatorilor. În exemplul: *Nu numai că nu făcea nici un spirit dar era mişcat când noi arătam interes bolnavului* (Camil Petrescu, *Ultima noapte,* p. 50), omisiunea corelativului *nu numai că* afectează informaţia semantică a relaţiei sintactice, indicând, contrar sensului general, o relaţie de adversitate. Regimul subordonator al conjuncţiei *că*, reclamând o anterioritate predicaţională, ar demonstra reducerea unui raport de subordonare la unul de coordonare: *Nu numai că nu făcea nici un spirit, dar era mişcat …* / Nu se părea *numai că nu făcea nici un spirit, dar era mişcat*. Având în vedere că, în structura de adâncime, construcţia *nu numai că* nu îşi păstrează coeziunea, admitem că nu poate fi asimilată de clasa relatorilor coordonatori, datorită distribuţiei subordonatoare a lui *că.*

Echivocurile generate de informaţia semantică a termenilor relaţionaţi fac dificilă ordonarea relatemelor într-un microsistem riguros articulat. În exemplul: „*Atât* oratorul, *cât şi* retorul *şi* limbutul au darul vorbirii" (T. Maiorescu, *Opere,* p. 164), unităţile sintactice relaţionate[9] au aceeaşi importanţă în cadrul nivelului intrapropoziţional, aspect motivat de acordul la plural cu predicatul. În linii generale, acelaşi conţinut semantic cumulativ se poate exprima şi prin contextul: *Pe lângă că nu este atent, mai şi contestă valoarea operei*, în care unităţile relaţionate au importanţă redusă, prima dintre ele, care facilitează conotaţia cumulativă (*Pe lângă că nu este atent*), admiţând comutabilitatea cu zero. În planul formei, distincţiile continuă, relaţia de subordonare fiind concretizată prin relatorul *pe lângă că*, al cărui ultim element component are o unică arie de distribuţie –

[7] Iordan, Robu, LRC, p. 526: *„Precum şi* leagă numai propoziţii subordonate sau părţi de propoziţie", *„Şi cu* leagă părţi de propoziţie, o parte de propoziţie subordonată de acelaşi tip sau două propoziţii subordonate în relaţia sociativă sau instrumentală".

[8] Săteanu, *Subiect sau complement*, p. 113-121.

[9] Mioara Avram, *Evoluţia*, p. 202-209.

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

subordonatoare. Având în vedere conținutul noțional cumulativ al unităților sintactice relaționate prin conectivele *precum şi, şi cu, împreună cu, atât .... cât şi, nu numai ... ci şi / ba şi / dar şi /ba mai şi*, importanța egală a termenilor conexați în cadrul nivelului căruia aparțin, considerăm că este oportun a se distinge această relație sintactică de cea de coordonare copulativă şi a se organiza într-un tip aparte, ca relație de coordonare cumulativă.

În cadrul nivelurilor sintactice, relația de coordonare cumulativă se instituie: a) intrapropozițional. Exemplu: „Cele de felul întâi se numesc urbane, chiar când clădirile pentru care servituțile sunt instituite se vor afla *nu numai* în oraş, *dar* şi la țară". *Codul civil,* p. 62); b) intrafrastic. Exemplu: „…ăsta *nu numai* nu recunoştea pe nimeni, *dar* chiar zăcea" (M. Preda, *Morometii*, II, p. 81).

Din punct de vedere logic, relația de coordonare copulativă – relație de asociere a două sau mai multe unități sintactice – presupune afirmarea unor realități obiective. Încadrarea la acest tip de relație sintactică a termenilor concatenați prin relatorii *nici ... nici* nu este validă[10]. În privința informației semantice, unitățile sintactice conexate prin *nici ... nici* se neagă reciproc, nici unul din termeni nefiind compatibil cu contextul. În exemplul *Nu am nici sentimentul trecutului, nici al viitorului, iar prezentul îmi pare o otravă* (E. Cioran, *Pe culmile,* p. 76), relația de negație reciprocă se realizează prin adverbele *nu* şi *nici*, factori necesari pentru exprimarea în limba română literară a categoriei logice a negației. Dublarea adverbului *nici* facilitează transformarea logică a negației în afirmație: *Am şi sentimentul trecutului şi al viitorului*, actualizând relatemele substituite (*nici … nici*) ca purtătoare concrete ale relației de coordonare, la care se asociază pauza şi intonația. Eşantioanele de limbă veche revelează, însă, că reluarea negației a fost un proces câştigat în timp şi că, paradoxal, nu forma negativă a verbului era necesară, ci adverbul negativ *nici.*

Exemple: „Au dzis Buhuş vistiernicul […] *nice* să se gândească măriia-ta c-au venit cu vreun rău" (Miron Costin, LTM, p. 75);

„…însă prin taina care acmu în inimile noastre ascunsă stă, *nici* Lupul, *nici* altă jiganie ştire să aibă" (Cantemir, O IV, p. 111).

Absența adverbului negativ *nu* la forma verbului exprimă faza apriorică a normei, aspectul uzual al limbajului, lipsit, inițial, de coerciția regulilor supraindividuale. În cazul textelor folclorice, frecventa eludare a formei negative a verbului va fi, dimpotrivă, o abatere de la normă, realizarea efectivă a acesteia prin variabilele contextuale ale uzajului[11]. Exemplu: „Voi să vă duceți la jidane / Că acestea / Nici-s botezate / Nici-s încreştinate" (G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare,* II, p. 40). În virtutea categoriei logice a negației, termenii coordonați prin relatorii *nici ... nici* sunt reciproc şi succesiv incompatibili cu contextul. În baza acestei succesiuni, acordul se realizează la singular, cu fiecare dintre cele două unități (*Nici mama, nici tata nu m-a certat / Nici mama nu m-a certat, nici tata nu*

[10] GLR, I, 1963, p. 387; Iordan, Robu, LRC, p. 525; Dimitriu, GES, p. 128; Irimia, *Sintaxa,* p. 229; Mioara Avram, GPT, p. 222.

[11] Coşeriu, *Teoria*, p. 124.

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

m-a certat), iar relaţia se exprimă redundant, prin conectivele *nici…nici*, ori prin corelativele în structura cărora intră adverbul *nici – nu numai… dar nici/însă nici –,* la care se asociază pauza şi intonaţia.

2. În ceea ce priveşte unităţile sintactice concatenate prin corelativele *nu numai că* (*să*) … *dar nici nu,* considerăm că regimul subordonator al lui *că* (*să*)*,* presupunând o anterioritate predicaţională, indică, de fapt, suprimarea unei relaţii de subordonare şi transformarea într-o relaţie de coordonare. În structura de adâncime a enunţului *Nu numai că este indiferent, dar nici nu face eforturi de a părea altfel*, construcţia *nu numai că* nu îşi păstrează coeziunea, impunând inserţia unui verb predicativ (*nu se spune numai că*). În limitele acestui raţionament, opinăm pentru excluderea sa de la clasa relatorilor coordonatori.

Relaţia indisolubilă dintre conectivul *nici* şi adverbul negativ *nu* a generat interpretarea structurii *nici ... nici* sau *nu ... nici* ca morfem gramatical discontinuu[12] sau includerea în clasa relatorilor a negaţiei *nu*[13]. Coeziunea dintre conectivul *nici* şi adverbul *nu*, impusă de norma limbii literare, este expresia unei locuţiuni conjuncţionale relative. Însă adverbul *nu* nu poate fi asimilat la microsistemul relatorilor, deoarece, *mutatis mutandis,* şi forma afirmativă a verbului ar fi un posibil conectiv, realizat prin morfemul zero, ceea ce este, factual, o eroare de demonstraţie.

Pentru concretizarea acestui tip de relaţie sintactică, elementul distinctiv şi necesar este relatorul *nici*, reluat la fiecare dintre termenii coordonaţi, şi nu adverbul *nu* (cum s-a văzut în textul de limbă veche sau folcloric). În exemplul: „[…]când va veni ea la căpătâiul nostru […] nu vom fi *nici* miraţi, *nici* speriaţi” (M. Preda, M. II, p. 134), omisiunea conectivului *nici* nu are repercusiuni asupra formei negative verbale (*nu vom fi miraţi, speriaţi*), ci asupra formei relaţiei sintactice, realizate numai prin pauza asociată cu intonaţia. Statutul de relator al lui *nici* nu poate fi contestat[14], datorită coocurenţei unei conjuncţii coordonatoare. În exemplul: *El nu este nici prost şi nici credincios*, conjuncţia coordonatoare *şi* asociază informaţia semantică a două unităţi sintactice negate, relaţia sintactică fiind de coordonare copulativă. Omisiunea conjuncţiei *şi* transferă asupra lui *nici* (prezent la ambii termeni) calitatea de element relaţional, relaţia sintactică exprimându-se redundant şi prin pauză şi intonaţie: *El nu este nici prost, nici credincios*. Dacă adverbul *nici* impune restricţia de compatibilitate numai unui termen, nu se constituie ca relator coordonator, deoarece nu se satisface condiţia coordonării – concatenarea a cel puţin două unităţi sintactice (exemplu: *Nici băiatul nu este grozav*). Ocurenţa conectivului *nici* numai la al doilea termen al relaţiei sintactice se situează tot în limitele coordonării negative, datorită adverbului *nu* din structura verbului, perechea conjuncţională *nici* la primul termen fiind implicită: *Acum nu era vorba de el, nici de prietenii lui.*

[12] Harris, *Grammaire*, p. 166, 182, 208.
[13] Enescu, *Analiza*, p. 821-830.
[14] Draşoveanu, *Observaţii*, p. 28-30.

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

Admiţând, ca argumente ale disertaţiei despre relaţia sintactică, aflată, aici, în atenţie, realizarea ei prin relatorii *nici… nici, nu numai … dar nici / însă nici*, conexe cu pauza şi intonaţia, precum şi informaţia semantică negativă a unităţilor sintactice relaţionate, considerăm oportună excluderea acesteia de la tipul de coordonare copulativă şi constituirea unui tip special – relaţia de coordonare negativă. În nexurile sintactice, relaţia de coordonare negativă apare intrapropoziţional – „Nimic nu mai vreau / Nu mai ştiu ce este / *Nici* bine, *nici* rău" (Anghel, Iosif, *Traduceri*, p. 301) şi intrafrastic – „Noi nu mai suntem nici prieteni, nici duşmani, nu ne mai declarăm război, *nici* nu ne mai împăcăm" (Anghel, *În grădină,* p. 68).

BIBLIOGRAFIE

Mioara Avram*, Evoluţia* = Mioara Avram, *Evoluţia subordonării circumstanţiale cu elemente conjuncţionale în limba română,* Bucureşti, Editura Academiei, 1960.

Mioara Avram, GPT = Mioara Avram, *Gramatica pentru toţi,* Bucureşti, Editura Academiei, 1986.

Bâtea*, Statutul* = I. N. Bâtea, *Statutul categorial al lui **fie** corelativ*, în LR, XXXVII, 1988, nr. 3, p. 205-211.

Bâtea*, Construcţii* = I. N. Bâtea, *Construcţii pseudodisjunctive copulative. Prezentare generală,* în LR, XXXIV, 1985, nr. 2, p. 113-123.

Ciobanu, *Cumulul şi excepţia* = Fulvia Ciobanu, *Cu privire la construcţiile care exprimă cumulul şi excepţia*, în LR, XI, 1962, nr. 4, p. 375- 386.

Ciompec, *Morfosintaxa* = Georgeta Ciompec, *Morfosintaxa adverbului românesc. Sincronie şi diacronie*, Bucureşti, ESE, 1985.

Coseriu, *Teoria* = Eugenio Coseriu, *Teoria del lenguaje y lingüistica general. Cinco estudios*, Madrid, Gredos, 1973[3].

Craşoveanu, *Sunt circumstanţiale* = D. Craşoveanu, *Sunt circumstanţiale complementul opoziţional, cumulativ şi de excepţie, precum şi subordonatele corespunzătoare?,* în LR, XVIII, 1969, nr. 2, p. 147-155.

Dimitriu, GES = C. Dimitriu, *Gramatica limbii române explicată. Sintaxa*, Iaşi, Editura Junimea, 1982.

Dimitriu, *Tratat* = C. Dimitriu, *Tratat de gramatică a limbii române. Morfologia*, Iaşi, Institutul European, 1999.

Draşoveanu, *Observaţii* = D. D. Draşoveanu, *Observaţii asupra cuvintelor relaţionale*, în CL, XIII, 1968, nr. 1, p. 19-32.

Draşoveanu, *Coordonarea* = D. D. Draşoveanu, *Coordonarea la nivel de propoziţie sau la nivel de frază*, în LR, XIX, 1970, nr. 4, p. 302 ş. u.

Draşoveanu, *Teze* = D. D. Draşoveanu, *Teze şi antiteze în sintaxa limbii române,* Cluj, Editura Clusium, 1997.

Drăganu, *Conjuncţiile* = Nicolae Drăganu, *Conjuncţiile **de** şi **dacă*** (*Un capitol de sintaxă românească*), în DR, III, 1922-1923, p. 251-284.

Dumistrăcel, *Influenţa* = S. Dumistrăcel, *Influenţa limbii literare asupra graiurilor dacoromâne. Fonetica neologismului*, 1978.

Enescu, *Analiza* = Gh. Enescu, *Analiza logică a conjuncţiilor în limba română*.

Goldiş, *Observaţii* = Ana Goldiş, *Observaţii în legătură cu construcţiile calchiate franceze în cadrul raportului de coordonare*, în AUB, XIX, 1970, nr. 2, p. 89-96.

GLR = *Gramatica limbii române,* vol. I, II, Bucureşti, Editura Academiei Române, 1966.

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)

Graur, *Pentru o sintaxă* = Al. Graur, *Pentru o sintaxă a propoziţiilor principale*, în *Studii de gramatică,* I, 1956, Bucureşti, Editura Academiei.
Guţu Romalo, *Sintaxa* = Valeria Guţu Romalo, *Sintaxa limbii române. Probleme şi interpretări,* Bucureşti, EDP, 1973.
Harris, *Grammaire* = Zellig S. Harris, *Grammaire transformationnelle du francaise,* Paris, 1968.
Iordan, LRC = I. Iordan, *Limba română contemporană*, Bucureşti, Editura Ministerului Învăţământului, 1956.
Iordan, Robu, LRC = I. Iordan, Vl. Robu, *Limba română contemporană,* Bucureşti, EDP, 1978.
Irimia*, Sintaxa* = D. Irimia, *Structura gramaticală a limbii române. Sintaxa*, Iaşi, Editura Junimea, 1983.
Irimia, GLR = D. Irimia, *Gramatica limbii române*, Iaşi, Editura Polirom, 1997.
Mihăescu, *Aspecte* = N. Mihăescu, *Aspecte lexicale şi gramaticale ale românei literare*, Bucureşti, 1978.
Săteanu, *Subiect sau complement* = C. Săteanu, *Subiect sau complement sociativ?,* în ŞtUBB, IX, 1964, nr. 1.
Teiuş, *Coordonarea* = Sabina Teiuş, *Coordonarea în vorbirea populară,* Bucureşti, EŞE, 1980 ().

IZVOARE

Anghel, *În grădină* = D. Anghel, *În grădină*, Bucureşti, Ed. Tineretului, 1963.
Anghel, Iosif, *Traduceri* = D. Anghel, Şt. O. Iosif, *Traduceri din Paul Verlaine*, Bucureşti, BPT, 1903.
Arghezi, *Versuri* = T. Arghezi, *Versuri*, Bucureşti, Editura Minerva, 1980.
Cantemir, O IV = Cantemir, *Opere* = D. Cantemir, *Opere, IV*, Bucureşti, Editura Academiei, 1973.
Cioran, *Pe culmile* = E. Cioran, *Pe culmile disperării*, Bucureşti, Editura Humanitas, 1990.
∗*∗ *Codul civil*, Bucureşti, Ministerul Justiţiei, 1981.
Miron Costin, LTM = Miron Costin, *Letopiseţul Tării Moldovei*, Bucureşti, Editura Minerva, 1979.
Ispirescu, *Opere* = P. Ispirescu, *Opere*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1979.
Maiorescu, *Opere* = T. Maiorescu, *Opere*, Bucureşti, Editura Minerva, 1978.
Camil Petrescu, *Ultima noapte* = Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, Bucureşti, Editura Minerva, 1984.
Preda, M. II = M. Preda, *Marele singuratic, II*, Bucureşti, Editura Minerva, 1978.
Preda, *Morometii* = M. Preda, *Morometii,* vol. II, Bucureşti, Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, 1967.
G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare* = G. Dem. Teodorescu, *Poezii populare române*, I, II, Bucureşti, Editura Minerva, 1982.
Varlaam, Opere = Varlaam, *Opere. Răspunsul împotriva catihismului calvinesc*, Bucureşti, Editura Minerva, 1984.
Gh. Trandafir, *Probleme controversate de gramatică a limbii române actuale,* Craiova, Bucureşti, Editura Scrisul Românesc, 1982.
E. Vasiliu, Golopenţia Eretescu, S. *Sintaxa transformaţională a limbii române,* Bucureşti, Editura Academiei, 1969.
E. Vasiliu, *Preliminarii logice la semantica frazei,* Bucureşti, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, 1978.

Universitatea „Constantin Brâncuşi”
Târgu-Jiu, str. Republicii, 1

BDD-A1822 © 2004-2005 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 22:55:23 UTC)